

Upptakten

Ett barn av sin tid

EN SENSOMMARDAG I SLUTET av 1940-talet stod den sexårige Bo Dockered på vedbacken och betraktade ankomsten av sporttåget. Det var ett sorts utflyktståg med extra billiga biljetter. Med det kunde stadsborna ta sig ut till den närbelägna landsbygden för att plocka svamp och bär samt idka friluftsliv. Det var helt i linje med folkhemmets tankar och livsideal under åren efter andra världskriget.

Tåget på Västgötabanan bromsade in på stationen nere i dalen och folk vällde ut med sina korgar. ”Nu kommer göteborgarna för att stjäla bären”, sade farfar dystert. Pappa Robert nickade instämmande och grannen Albert teg i samförstånd. Han hade förmågan att kunna rulla tummarna åt olika håll samtidigt, vilket imponerade på den unge Bo.

Kvartetten stod tillsammans i vardagliga blåkläder och betraktade spektaklet. I bakgrunden hördes ett taktfast dunkande ljud, ungefär som en gammal moraklocka, fast långsammare. Dunk ... dunk ... dunk. Det var apparaten för elstängsel som pappa Robert just installerat. Varje gång det dunkade till gick en elstöt genom stängseltråden. Efter världskriget hade driftiga entreprenörer rullat upp en massa taggtråd från krigszonerna nere i Europa. Tråden hade enormt långa taggar och kunde köpas till ett bra pris i Göteborg. Pappa hade varit inne i stan och handlat taggtråd tillsammans med extra långa isolatorer och övrig utrustning för att använda den respektgivande taggtråden som elstängsel. Matador, som apparaturen hette, hade monterats på utedasset. Där slog den taktfast medan kvartetten på vedbacken betraktade ett ungt par på väg mot gården med en flätad korg mellan sig. Flickan hade ett blusliv med bar rygg och shorts. Gubbarna hade

Gården Dockered ägs av Göteborgs Kommun.

aldrig sett ett fruntimmer i shorts tidigare. Albert rullade intensivt tummarna medan han betraktade paret som vek av mot skogen och elstängslet. Det var tyst på vedbacken medan spänningen stegrades. När paret kom fram till hindret hjälpte killen tjejen genom att lyfta upp taggtråden. Hon kröp under med shortsens i vädret. Albert rullade tummarna allt intensivare och glodde storögt. Då dunkade Matador till! Killen släppte förfärad tagget av elchocken. Flickan gav till ett illskrik när hon träffades av taggtråden. Innan hon hann frigöra sig dunkade Matador ytterligare en gång och även hon fick en stöt. Flickan lyckades i alla fall komma loss och försvann med ett tjut tillsammans med pojkvännen. Kvartetten stod kvar på backen och begrundade scenen.

Förutom att det är ett prov på Bo Dockeredes trollbindande förmåga att berätta historier, säger händelsen något om tidsandan då han växte in i rollen som bonde.

Det var en brytningstid för jordbruket. I samma veva som Bo Dockered började skolan fattade riksdagen ett jordbrukspolitiskt beslut som kom att prägla landsbygden och jordbruket för många årtionden framöver. Då sjösattes tanken på att staten skulle hålla uppe jordbrukspriserna så att bönderna fick likvärdiga inkomster med andra grupper i samhället. Det gällde inte alla, bara rationella heltidsbönder som uppmuntrades och drevs på för att bli allt effektivare. De mindre gårdarna skulle läggas ner och folket på landsbygden få jobb i den växande industrin.

Efterkrigstidens tro på ingenjörskonst präglade alla samhällets områden; i hemmet, på fabriksgolvet, i städerna och på landsbygden. Det jordbrukspolitiska beslutet var ett barn av sin tid. Men att överföra ett industriellt tänkande till jordbruket och på landsbygden bäddade för problem. I själva verket blev det en ganska brutal omställning som bidrog till motsättningarna mellan stad och land.

Som på så många gårdar i Göteborgs närhet var inkomsterna från försäljning på torget en viktig del av verksamheten. Familjen levde nära marknaden och konsumenterna.

Jordbruksbeslut 1947

Beslutet som riksdagen fattade i juni 1947 har kallats "jordbrukspolitikens Magna Charta", därför att det kom att bli så viktigt för svenskt jordbruk för lång tid framöver. Det fanns tre huvudpunkter i beslutet.

1: Staten skulle hålla uppe jordbrukspriserna för att jordbrukarna skulle få en ekonomisk utveckling likvärdig andra grupper.

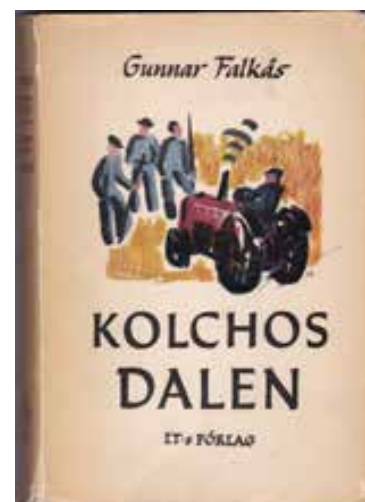
2: Rationalisering av jordbruket för större lönsamhet.

3: Självförsörjningen i Sverige skulle vara hög i händelse av krig och avspärrning.

Det var en tidig erfarenhet som kom att hjälpa den blivande LRF-ordföranden att se genom regleringssystemet och möta konsumenterna. Den unge Bo blev ofta ivägskickad av farfar för att plocka blåsippor, bär och svamp att sälja på torget. Det fanns skyltar runt gårdarna som talade om att man inte fick plocka bär och blommor närmre än 200 meter från husen.

Bo Dockered konstaterar att något sådant vore otänkbart idag. Det hela framstår i efterhand som ganska onödigt. Böndernas bemötande var inte särskilt välkomnande. Scenen med elstängselapparaten Matador speglar hur det började kärva i relationerna mellan stad och land. När Bo Dockered några årtionden senare blev egen lantbrukare och körde traktorsläp på allmän väg var det inte ovanligt att bilister bromsade in, rullade ner sidorutan på en Saab V4 eller Volvo Amazon, stack ut huvudet och vrålade ”bonnjävel!”. Ett av de sista tydliga utbrotten av den tidens syn på bönderna var när LOs ordförande Stig Malm 1981 myntade begreppet ”terapibönder”. Begreppet hade rötter i den tid då Bo Dockered tog de första stegen in i bondelivet. Då fick han som nyetablerad lantbrukare ett nummer av LO-tidningen från sin bästa kompis som jobbade på SKF (Svenska Kullagerfabriken) i Göteborg. Tidningen framhöll att bönderna sprutade för lite, gödslade för lite och inte var tillräckligt effektiva.

Han lyssnade på ett radioprogram där nationalekonomen Assar Lindbeck tillsammans med lantbruksekonomen Odd Gulbrandsen målade upp en vision om hur framtidens bönder skulle bo i stan och sköta gårdarna på distans. Det rimmade helt med tron på att bygga samhället med ingenjörskonst, både teknisk sådan och det som kallades ”social ingenjörskonst”. Gunnar Falkås, den populäre bondeförfattaren på LTs förlag, skrev boken Kolchos Dalen. Den handlade om hur fem bönder bildade en kolchos enligt sovjetisk modell. Det låg liksom i tiden och det var ingen slump att försöket misslyckas i romanen. Efter andra världskriget hade Sovjetunionen många anhängare och det instiftades en lag som möjliggjorde gemensamhetsjordbruk. Gunnar Falkås hjärta klappade för jordbruket och den svenska landsbygden

som genomgick en dramatisk förändring. Han såg med oro på en utveckling som förde tankarna till sovjetiska kolchoser med extrem stordrift och ett kollektivt handlande som inte rimmade med den svenska bondesjälen.

Historien på gården Dockered, ett par mil från Göteborg, började med att farfar och farmor, Gustav och Anna Johansson, kom dit från Närke 1922. Hästarna transporterades med två järnvägsvagnar. Alla jordbruk hade förstås hästar, men för Gustav var hästintresset något utöver det vanliga. Det har följt med generna två generationer fram i tiden. Hästar har alltid haft en speciell plats i Bo Dockereds hjärta. Han har lagt mycket kraft på att utveckla hästsporten, både inom LRF och senare som ordförande för Beridna högvakten och ATG (Aktiebolaget Trav och Galopp). Det första hästminnet var när pappa Robert lät honom rida på Freja. Det var en gammal snäll ardenner, men när mamma fick se sin fyraårige son på hästryggen gav hon till ett så förskräckt skrik att Freja kastade av ryttaren. Det gav ett bestående märke i pannan men avskräckte inte från fortsatta hästäventyr.

Gården Dockered förr.